

Kreppurnar
veraldarparutr
Afrika:

Høvdu orð mettað var eingin neyð

So nógv hefur verið skrivað um upprunan og orsökirnar til neyðarstöðuna í Afrika, at kundu orð mettað, so hevði als eingin tørvur verið á teimum matvørunøgðum, sum biðið verður um. Men mangar av frágreiðingunum sleppa okkum rætt og slætt undan at kenna ábyrgd í hesum syrgiliga máli, skrivur Karl Nolsøe, sum fyrr í ár vitjaði í Afrika.

Sagt verður, at neyðarstöðan kemur av klimatiskum orsökum

Veruliga vita vit ikki, um veðurlagið er við at verða turrari.

Teir flestu meteorologar halda núverandi turkan vera úrslit av náttúrugivnum klimatiskum broytingum, men hugsast kann, at menniskjansligi árin ávirkar hesar.

Men vist er, at vánaligur búnaðar- atburður ikki nýtir avfallið á bestan hátt.

Sagt verður, at Afrika ikki kann breyðføða seg sjálv

So seint sum í 1970 var meginlandið sjálvbjargið við matvørum.

Rætt er, at í Afrika sum heild er jørðin vánaligari enn í Asia, og at grundvatnið stendur lægri enn har, men hóast tað eru góðir møguleikar fyri framburði.

Við røttum atburði kundi fruktugóða jørð Chad's breyðføtt alt Sahel okið.

Fólkatilvøksturin hefur verið ov stórir

Rætt er, at í summum londum hefur vøksturin verið størri enn nakra aðrastaðni í verðini, men sum heild er ikki ov nógv fólk í Afrika.

Í meðal eru 16 fólk pr. km² samanborið við 100 í Kina og 25 í India.

Bæði hesi lond breyðføða seg sjálvi, og harafturat hefur India avlop til útflutning.

Summastaðni á meginlandinum búgva fólk so spjatt, at trupult er at samskipa felags virki.

Økta talið á kriotúrnum

Longu í tjúgunum ávistu antropologar, at eysturafrikanskir neytabøndur vóru partur av sosialum og politiskum mynstri, ið noyddi teir til altíð at hava flest møgulig kriotúruttan mun til møguligt skaðiligt árin á lendið. Í dag koma kanningar til tað úrslit, at vanliga eru neytaflokkarnir ikki ov stórir, men at teir manga staðni forða fyri, at lendið verður til ónýtiligt »buxhland«, og at grassvørðurin skjótt mennir seg aftaná ovurbít, um ikki at tað er í fjallaliðum, ið lætt loysna og skriða oman. Tað kann ikki prógvast á álitandi hátt, at týðandi oyðimarkarvøkstur er komin av yvirskipan og ovurbíti.

Hóast alt kann tíðarbundið ovurbít í turkutiðum fremja stóran staðbundnan skaða.

Tað mesta av uttanifrú komandi hjálparveitingum er farið til fremjan av landbúnaðinum

Aftaná skerpingin í 1968-73 átóku hjálparveitarar og staðfestar stjórnir sum fyrsta málsetning at virka fyri sjálvhjálps Sahel's við føðevni.

Milliardið av dollarum floymdu inn sum hjálparveiting. Men millum 1975 og 1981 vórðu 35% av veitingunum nýtt til gjald av flutningi úr úrheiminum.

Ein triðingur varð nýttur til infrastruktur, flutning, telesamband, heilsurokt og til vatnveitingar.

Einans 4% vórðu nýtt til avfals-

tørvandi matvøruframleiðslu og einans 1,5% til træplantning, jørð og vatnvernd.

Vit vita, hvat ið veruliga hendir

Hagfrøðisligar upplýsingar úr Afrika eru ikki altíð eftirfarandi.

Fylgjandi dømi er ikki óvanligt:

Sambært nigeriansku stjórnini var kassavæðing 6,7 mill. tons í 1980.

Sambært FAO var hon 9,2 mill. tons.

Landbúnaðarráð USA's ætlaði hana til 14,8 mill. tons.

So stórir munir gera, at eingin veit, um væl gekst ella heilt vánaliga.

Vit vita, hvat ið skal gerast

Frásagnir um, at nýtsla av núverandi visindaligari vitan saman við tørvandi politiskum vilja kunna tvífalda úrslitið, eru ikki rættar.

Sera litið veruligt kanningararbeiði hefur verið innan vanliga føðevnisøkið.

Øgiliga litið av tí, sum hefur verið gjørt burtúr, eru royndir í veltum undir staðfestum ökologiskum og búskaparligum viðurskiftum.

Frammanfyristandandi metingar og hugsanir stava partvis úr nýggju bók Lloyd Timberlake's »Africa in Crises«, sum Earthscan hefur givið

út.

Hon letur til at vera nógv tann besta av ritgerðum og bókum, sum komnar eru út um hetta evnið hesar seinastu mánaðirnar.

Men hvat kunnu vit gera?

Tað er freistandi fyri vælmeinandi ráðgevar og hjálparar at tveita seg úti arbeiðið, men hetta letur ikki til at vera rætta leiðin.

Sambært frágreiðing til World Food Council hevði Burkina Faso vitjanir av 340 hjálparveitingarstovnum.

Teir illa pindu embætismenninir nýttu stóran part av tí síni til at taka imóti og at senda avstað aftur vitjandi.

Fleiri enn 80.000 útlendingar arbeiða fyri almennar stovnar í Afrika og meir enn helvtin av teim 7 milliárdum dollarum, ið hjálparveitararnir nýta árliga, fara til lønir.

Ein senegalskur ST-embætismaður gremur seg:

»Størsti trupulleiki Afrika's er, at alt ov nógv fólk reika á meginlandinum og svara spurningum, ið tey sjálvi ikki skilja«.

Aðrenn farið verður undir at krevja at slag av stórar Marshallætlan til at bjarga Afrika, er tørvur á langari tógn til at hugsa seg væl um og síðan at fara hóvliga og varisliga fram.

Karl Nolsøe

